

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-253-1-2>

**PECULIARITIES OF THE ORGANIZATION
OF SPORTS TRAINING OF STUDENTS IN ELITE SCHOOLS
IN GERMANY AND AUSTRIA**

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ
СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ
В ЕЛІТНИХ ШКОЛАХ НІМЕЧЧИНИ ТА АВСТРІЇ**

Ivegesh A. V.

*Lecturer at the Department
of Theory and Methodology
of Olympic and Professional Sports
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Naumchuk V. I.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of Theoretical
Foundations and Methods
of Physical Education
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Ohnystiy A. V.

*Candidate of Sciences in Physical
Education and Sports,
Associate Professor,
Dean of the Faculty
of Physical Education
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Iвегеш А. В.

*викладач кафедри теорії
і методики олімпійського
та професійного спорту
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Наумчук В. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теоретичних
основ і методики фізичного
виховання
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Огнистий А. В.

*кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент,
декан факультету
фізичного виховання
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Динамічні процеси розвитку України, як самостійної держави, спричинили кардинальні зміни у її життєдіяльності, відкрили широкі можливості для входження у європейський та світовий геополітичний простір. Це зумовило перегляд функціонування всіх соціальних

інститутів та структур, у тому числі й системи освіти, модернізація якої, з одного боку, сприяє кращій підготовці й адаптації молоді до сучасних реалій, підвищенню її гнучкості та мобільності, а з іншого, – відображає основні тенденції розвитку освіти: її гуманізацію, гуманітаризацію, безперервність, відкритість, національну спрямованість, створення умов для самоствердження, самореалізації й самовизначення особистості, нероздільність навчання і виховання та інші [1].

Реформування освіти передбачає одночасно зі змінами у її організації, змісті, технологіях, ще й глибокі світоглядні перетворення та кардинальне оновлення господарсько-економічних основ. У такому контексті важливим для України виступає досвід Німеччини та Австрії – країн Європейського Союзу та Болонської співдружності, які мають високий рівень освітніх стандартів, відрізняються різноманітністю навчальних закладів і створюють комфортні та сприятливі умови для гармонійного розвитку особистості з урахуванням її інтересів, здібностей та потреб. Це безпосередньо стосується і сфери спорту, де повноцінна реалізація особистості та досягнення нею запланованих результатів потребують багаторічної цілеспрямованої роботи, яка розпочинається з дитинства і триває упродовж усього періоду шкільного навчання.

Для німецьких та австрійських учнів повна середня освіта, яка включає два ступені, розпочинається, згідно федерального законодавства тої чи іншої землі, з 10 або 12 років і завершується, як правило, у 18-річному віці [2; 3]. Якщо спроектувати вказаний віковий період на модель-схему багаторічної підготовки спортсменів, запропонованої В. Платоновим, то він цілком відповідатиме попередньому базовому та спеціалізованому базовому етапам процесу спортивної підготовки, на яких забезпечується формування стійкого інтересу до цілеспрямованого спортивного удосконалення, розвиток різнобічних фізичних можливостей організму, засвоєння та вдосконалення рухових дій з обраної спортивної спеціалізації, становлення необхідного функціонального потенціалу і психологічних характеристик, тобто створюються всі необхідні передумови для досягнення у майбутньому запланованого рівня спортивної майстерності [4, с. 459–460].

Увесь період шкільного навчання є важливим та відповідальним. На шляху до спортивних вершин він становить надзвичайну цінність [5]. Для того, щоб забезпечити оптимальні умови для розвитку талановитої молоді і належним чином поєднати шкільну освіту та

спортивну підготовку, у німецьких й австрійських федеральних землях створюються та успішно функціонують елітні школи різної спортивної спеціалізації. За своєю структурною побудовою більшість таких елітних спортивних закладів є комплексними системами, які включають школи, тренувальні центри, регіональні асоціації з видів спорту і клуби [6; 7]. Належне функціонування вказаної мережі уможливорює постійний різнобічний моніторинг та супроводження кожного юного таланту, оптимально узгоджує всі напрями його життєдіяльності, сприяє гармонійному розвитку особистості [8].

Комплексна допомога та послуги елітних спортивних закладів щодо паралельного просування спортивної та академічної кар'єри реалізується через додаткові навчальні блоки у ранкових формах занять, а також у таких заходах, як підтримка виконання домашніх завдань, приватних уроках, гнучких датах іспитів тощо [9]. При цьому використовуються спеціальні механізми управління і координування подвійним академічним навантаженням, що обумовлені освітніми та спортивними вимогами до учнів [10]. Їх упровадження дозволяє індивідуалізувати й диференціювати педагогічний процес, а значить точково впливати на кожну особистість. Таким чином спортивні цілі та завдання завжди вбудовані у загальну педагогічну концепцію, яка сприяє одночасному розвитку соціальних, шкільних, спортивних та професійних якостей учнів.

Важливими принципами діяльності елітних спортивних шкіл виступають такі положення, як:

- збереження і зміцнення здоров'я школярів за допомогою використання спортивно-масових, фізкультурно-просвітницьких та інших соціальних видів діяльності;
- формування в учнів позитивної мотивації, їх особистісних якостей та Soft Skills;
- цілеспрямована підтримка спортивного вдосконалення з одночасним поглибленням шкільної та професійної підготовки;
- активне залучення школярів до всіх освітніх процесів, розвиток їх творчості та ініціативи;
- забезпечення постійного комплексного контролю різних сторін педагогічного процесу, систематичне коригування індивідуальної траєкторії розвитку кожної особистості.

Реалізація вказаних принципів значною мірою обумовлює особливості організації спортивної підготовки учнів, серед яких доцільно зазначити такі, як:

- створення для кожного учня оптимального освітнього та спортивного середовища;
- індивідуальне сприяння юним талантам у їх спортивному зростанні й удосконаленні через різні програми підтримки;
- раціональне планування тренувального процесу із залученням учнів до занять у групах вищої спортивної кваліфікації,
- узгодження навчальних, виховних, оздоровчих завдань зі змістом спортивної підготовки, відповідність тренувального процесу специфічним вимогам змагальної діяльності;
- цілеспрямоване використання спеціальних засобів та методів для формування і розвитку різних сторін спортивної підготовленості, а також компенсації координаційного дефіциту учнів;
- забезпечення безперервності та наступності педагогічного процесу, гнучких термінів проведення контролю.

Необхідність подальшого вивчення проблеми організації спортивної підготовки учнів елітних навчальних закладів Німеччини та Австрії обумовлена ефективністю функціонування педагогічних систем вищевказаних країн, які займають провідні місця у європейському освітньому та спортивному середовищі. Багатий досвід їх роботи та вагомі напрацювання заслуговують на ретельну увагу і впровадження в інші національні системи освіти й спортивної підготовки.

Література:

1. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навчальний посібник. Київ, 2009. URL: <http://referatik.com.ua/manual/ukr/19/107/5527/>
2. Fink, B. Die Geschichte des Bildungssystems in Deutschland. 2021. URL: <https://www.bildungxperten.net/bildungschannels/die-geschichte-des-bildungssystems-in-deutschland/>
3. Structure of the education system in Austria. 2022. URL: <https://www.oesterreich.com/de/bildung/aufbau-des-bildungssystems-in-%C3%B6sterreich>
4. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. М. : Советский спорт, 2005. 820 с.
5. Інноваційні підходи до визначення фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді: матеріали Всеукр. наук. конф. / за заг. ред. Огністого А. В., Огністої К. М. Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2021. 244 с.

6. Eliteschulen des Fußballs in München und Nürnberg. 2022. URL: <https://www.bfv.de/bildung-und-foerderung/talente-und-auswahlteams/eliteschulen-des-fussballs>

7. Handelsschule für Leistungssport. 2022. URL: <https://www.tirol.gv.at/sport/schulsport/sportschulen/handelsschule-fuer-leistungssport/>

8. Emrich, E., Fröhlich, M., Klein, M., & Pitsch, W. Evaluation of the Elite Schools of Sport: Empirical Findings from an Individual and Collective Point of View. *International Review for the Sociology of Sport*, 2009. 44(2–3), 151–171. <https://doi.org/10.1177/1012690209104797>

9. Eliteschule – Doppelpass mit Sport und guten Noten. 2022. URL: <https://www.tsg-hoffenheim.de/akademie/alle-infos/eliteschule/>

10. Eichendorff Schule. Eliteschule des Fußballs. 2022. URL: <https://www.eichendorffschule.de/unsere-schule/17-unsere-schule/31-eliteschule-des-fussballs>